

הגדה של פסח

הָא לַחֲמָא עֲנִיָא דִּי אֲכָלוּ אַבְהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכִפִּין יִיתִי וַיִּיכּוֹל.
כָּל דְּצָרִיךְ יִיתִי וַיִּפְסַח. הַשְּׁתָא הָכָא, לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. הַשְּׁתָא
עֲבָדִי, לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּנֵי חוּרִין:

מָה נִשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת. שְׁבֹכֵל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֵמֶץ
וּמִצָּה, הַלֵּילָה הַזֶּה כֹּלּוּ מִצָּה: שְׁבֹכֵל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת,
הַלֵּילָה הַזֶּה מְרוּר: שְׁבֹכֵל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מְטַבֵּילִין אֶפְילוּ פְעַם אַחַת,
הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים: שְׁבֹכֵל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין
מְסַבֵּין, הַלֵּילָה הַזֶּה כֹּלְנוּ מְסַבֵּין:

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפִרְעָה בְּמִצְרַיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה
וּבְזֵרַע נְטוּיָה. וְאֵלוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם,
הָרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָיִינוּ לְפִרְעָה בְּמִצְרַיִם. וְאֶפְילוּ כֹּלְנוּ
חֲכָמִים כֹּלְנוּ נְבוֹנִים כֹּלְנוּ זְקֵנִים כֹּלְנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְנוֹה עֲלֵינוּ
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מְשֻׁבַּח:
מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי
טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסַבֵּין בְּבִנְי בֶרֶק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ
הַלֵּילָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע
שֶׁל שְׁחָרִית:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הָרִי אָנִי כָּבוֹן שְׁבַעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאֱמַר
יִצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן זוֹמָא, שְׁנֵאמַר, לְמַעַן תִּזְכּוֹר אֶת יוֹם
צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ הַיְמִים. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ הַלֵּילוֹת.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהַבִּיא לִימּוֹת
הַמְּשֻׁיחַ:

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ שֶׁנִּתְּנוּ תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. כְּנֶגֶד
אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה:

אָחַד חָכֵם. וְאָחַד רָשָׁע. וְאָחַד תָּם. וְאָחַד שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לְשֹׂאוֹל:

חָכֵם מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צָוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם. וְאֵף אֶתָּה אָמֹר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח אֵין מִפְּטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֶפִּיקוּמָן:

רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֲבוּדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לוֹ. וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלל כִּפָּר בְּעֶקֶר. וְאֵף אֶתָּה הִקְהֵה אֶת שְׁנֵי וְאָמֹר לוֹ. בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי וְלֹא לוֹ. אֵלֹהֵי הָיָה שֵׁם לֹא הָיָה נִגְאָל:

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר. מָה זֹאת. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחוּזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

וְשְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לְשֹׂאוֹל אֶת פְּתַח לוֹ. שְׁנֵאמַר, וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם: יְכוֹל מֵרֵאשִׁי חֲדָשׁ, תִּלְמוּד לֹמֵר בַּיּוֹם הַהוּא. אֵי בַּיּוֹם הַהוּא יְכוֹל מִפְּעוּד יוֹם, תִּלְמוּד לֹמֵר בְּעִבּוֹר זֶה. בְּעִבּוֹר זֶה לֹא אָמַרְתִּי אֵלָּא בְּשָׁעָה שְׁיֵשׁ מִצָּה וּמְרוֹר מְנַחִים לְפָנֶיךָ:

מִתְחַלֵּה עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמְּקוֹם לְעֲבוּדָתוֹ. שְׁנֵאמַר, וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, בְּעֶבֶר הַנְּהַר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תִּרְחַח אָבִי אֲבָרְהָם וְאָבִי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וְאָקַח אֶת אָבִיכֶם אֶת אֲבָרְהָם מֵעֶבֶר הַנְּהַר וְאוֹלַךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן וְאַרְבֶּה אֶת זֶרְעוֹ וְאָתָּן לוֹ אֶת יִצְחָק, וְאָתָּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו, וְאָתָּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׁעִיר לְרֵשֶׁת אוֹתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אֶת הַקֶּץ לְעֵשׂוֹת. כְּמָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים. שְׁנֵאמַר, וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדַע תִּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבְדוּ דָן אֲנִיכִי וְאַחֲרָי כֹּן יֵצְאוּ בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל:

וְהִיא שֶׁעֲמִדָּה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שֶׁלֹּא אֶחָד בְּלִבָּד עֲמַד עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא שְׁבָכֵל דוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם : צֶא וּלְמַד מֵהַ בְּקֵשׁ לָבוֹן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ. שֶׁפָּרְעָה לֹא גָזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלָבוֹן בְּקֵשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל.

שֶׁנֶּאֱמַר : אֲרָמִי אֲבִד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְר שָׁם בְּמֵתֵי מֵעֵט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עֲצוּם וְרָב :

וַיֵּרֶד מִצְרַיִם אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר : וַיִּגְר שָׁם, מְלַמֵּד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלָּא לְגוֹר שָׁם. שֶׁנֶּאֱמַר, וַיֹּאמְרוּ אֵל פֶּרְעֹה לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ כִּי אֵין מְרַעָה לְצֹאֵן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי כִבֵּד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשׁוֹן : **בְּמֵתֵי מֵעֵט**, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר, בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִם וְעַתָּה שֶׁמָּךְ יִהְיֶה אֶלֶיךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרוֹב : **וַיְהִי שָׁם לְגוֹי**, מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם : **גָדוֹל עֲצוּם**, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאֵד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאֶרֶץ אֹתָם : **וְרָב**, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר, רַבְּבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי וַתְּבֹאִי בַּעֲדֵי עֲדָיִים שְׂדִים נִכְלוּ וַשְׁעָרֶיךָ צִמְחוּ וְאֶת עֵרִם וְעָרֶיהָ : וַאֲעֵבוֹר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמְיֶךָ וְאֶמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי וְאֶמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי :

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבוֹדָה קָשָׁה :

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר, הִבֵּה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהִיָּה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שׂוֹנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאֶרֶץ : **וַיַּעֲנוּנוּ**, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּשְׁלִימוּ עָלֵינוּ שְׂרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנוּתוֹ בְּסִבְלוֹתָם וַיְבוֹן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה אֶת פְּתָם וְאֶת רַעְמִסִּס : **וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבוֹדָה קָשָׁה**, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר, וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרְךָ :

וַנִּצְעַק אֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עַנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלָנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ :

וַנִּצְעַק אֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר, וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם

וַיָּמַת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבָדָה וַיִּזְעְקוּ, וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל
הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבָדָה: **וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קִלְנוֹ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיִּשְׁמַע**
אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת
יַעֲקֹב: וַיֵּרָא אֶת עֲנִינֵנוּ, זֶה פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדַע אֱלֹהִים: וְאֵת עַמְלֵנוּ, אֵלֹו הַבְּנִים. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, כָּל
הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיֵּאֲרָה תִּשְׁלִיכוּהוּ וְכָל הַבַּת תִּחְמִיוֹן: וְאֵת לַחֲצֵנוּ, זֶה הַדְּחָק.
כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לוֹחֲצִים אוֹתָם:

וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבַמּוֹרָא גְדוֹל וּבַאֲתוֹת
וּבַמּוֹפְתִים:

וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם, לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְלֹא עַל יְדֵי שַׂרְף וְלֹא עַל יְדֵי
שְׁלִיחַ. אֲלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהַפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל
אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה: וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה
הַזֶּה, אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ. וְהַפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא שַׂרְף. וּבְכָל
אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ. אֲנִי יְהוָה, אֲנִי הוּא וְלֹא
אַחַר: בְּיַד חֲזָקָה, זֶה הַדְּבָר. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, הִנֵּה יָד יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר
בַּשָּׂדֶה בְּסוֹסִים בְּחִמּוֹרִים בְּגַמְלִים בְּבָקָר וּבַצֹּאן דָּבָר כַּבֵּד מְאֹד:

וּבְזֵרַע נְטוּיָה, זֶה הַחֲרָב. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַחֲרָבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל
יְרוּשָׁלַיִם: וּבַמּוֹרָא גְדוֹל, זֶה גְלוּי שְׂכִינָה. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, אוֹ הַנִּסָּה אֱלֹהִים
לְבֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי בְּמִסּוֹת בְּאֲתוֹת וּבַמּוֹפְתִים וּבַמְּלַחְמָה וּבְיַד
חֲזָקָה וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה וּבַמּוֹרָאִים גְּדוֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ: וּבַאֲתוֹת, זֶה הַמַּטָּה. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וְאֵת הַמַּטָּה
הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֲתוֹת: וּבַמּוֹפְתִים זֶה הַדָּם. כְּמָה
שֶׁנֶּאֱמַר. וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ: דָּם, וְאֵשׁ, וְתַמְרוֹת עֶשֶׂן:

דְּבָר אַחֲרֵי, בְּיַד חֲזָקָה שְׁתִּים. וּבְזֵרַע נְטוּיָה שְׁתִּים. וּבַמּוֹרָא גְדוֹל שְׁתִּים.

וּבְאֵתוֹת שְׁתֵּימָּוּתֵיכֶם. וּבְמִוִּפְתֵּיכֶם שְׁתֵּימָּוּתֵיכֶם. אֱלֹהֵי עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוִיּוֹת בְּמִצְוִיּוֹת וְאֵלֹהֵי הַדָּם. צִפְרֻדָּע. כְּנִים. עָרוֹב. דְּבַר. שְׁחִין. בְּרָד. אֲרָבָה. חֲשֶׁךְ. מִכַּת בְּכוֹרוֹת: רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים: דְּצִ"ךְ עַד"ש בְּאֲחִי"ב:

רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, מִנֵּין אֵתָּה אוֹמֵר שֶׁלְקוֹ הַמִּצְוִיּוֹת בְּמִצְוִיּוֹת עֶשֶׂר מִכּוֹת וְעַל הֵימָּוּת לְקוֹ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת? בְּמִצְוִיּוֹת מָה הוּא אוֹמֵר, וַיֹּאמְרוּ הַחֲרֻטָּמִים אֶל פְּרָעָה אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הִיא. וְעַל הֵימָּוּת מָה הוּא אוֹמֵר, וַיִּרְאֵהוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְוִיּוֹת וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יְהוָה וַיֹּאמְרוּ בֵּיהוָה וּבְמִשְׁחָה עֲבָדוֹ. כִּמָּה לְקוֹ בְּאֲצַבֵּעַ עֶשֶׂר מִכּוֹת. אָמַר מֵעַתָּה, בְּמִצְוִיּוֹת לְקוֹ עֶשֶׂר מִכּוֹת וְעַל הֵימָּוּת לְקוֹ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מִנֵּין שֶׁכָּל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוִיּוֹת בְּמִצְוִיּוֹת הִיָּתָה שֶׁל אֲרָבַע מִכּוֹת? שֶׁנֶּאֱמַר, יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים. עֲבָרָה אַחַת. וְזַעַם שְׁתֵּימָּוּתֵיכֶם. וְצָרָה שְׁלֹשׁ. מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים אֲרָבַע. אָמַר מֵעַתָּה, בְּמִצְוִיּוֹת לְקוֹ אֲרָבַעִים מִכּוֹת וְעַל הֵימָּוּת לְקוֹ מֵאֲתֵימָּוּתֵיכֶם:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִנֵּין שֶׁכָּל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוִיּוֹת בְּמִצְוִיּוֹת הִיָּתָה שֶׁל חֲמִשׁ מִכּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר, יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים. חֲרוֹן אַפּוֹ אַחַת. עֲבָרָה שְׁתֵּימָּוּתֵיכֶם. וְזַעַם שְׁלֹשׁ. וְצָרָה אֲרָבַע. מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים חֲמִשׁ. אָמַר מֵעַתָּה בְּמִצְוִיּוֹת לְקוֹ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת וְעַל הֵימָּוּת לְקוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתֵימָּוּתֵיכֶם:

כִּמָּה מֵעֲלֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עָלִינוּ: אֱלֹהֵי הוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרָיִם, וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים דֵּינֵנוּ: אֱלֹהֵי עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, וְלֹא עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם דֵּינֵנוּ: אֱלֹהֵי עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא הִרְגָה אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם דֵּינֵנוּ: אֱלֹהֵי נָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם, וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת הֵימָּוּתֵיכֶם דֵּינֵנוּ: אֱלֹהֵי קָרַע לָנוּ אֶת הֵימָּוּתֵיכֶם, וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחֲרָבָה דֵּינֵנוּ: אֱלֹהֵי

הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחֶרֶבָה, וְלֹא שָׁקַע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ דֵּינוּ: אֱלוֹ שָׁקַע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ, וְלֹא סָפַק צָרְכָנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה דֵּינוּ: אֱלוֹ סָפַק צָרְכָנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְלֹא הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמֶּן דֵּינוּ: אֱלוֹ הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמֶּן, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת דֵּינוּ: אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא קִרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי דֵּינוּ: אֱלוֹ קִרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה דֵּינוּ: אֱלוֹ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דֵּינוּ: אֱלוֹ הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת בַּיִת הַבְּחִירָה דֵּינוּ:

עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכַפֶּלֶת לְמַקּוֹם עָלֵינוּ. שְׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם. וְעָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים. וְעָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם. וְהִרְגָה אֶת בְּכוֹרֵיהֶם. וְנָתַן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם. וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם. וְהֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחֶרֶבָה. וְשָׁקַע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ. וְסָפַק צָרְכָנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה. וְהֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמֶּן. וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת. וְקִרְבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי. וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּבָנָה לָנוּ אֶת בַּיִת הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ:

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר, כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֱלוֹ בְּפִסְחָא לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ, וְאֱלוֹ הֵן: פֶּסַח. מִצָּה. וּמְרוֹר:

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קָיָם עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שְׁפָסַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. שְׁנֵאמַר, וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח הוּא לִיהוָה אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֵינוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּ:

מִצָּה זֹאת שֶׁאֵנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצַקָּם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּגְאֵלֵם. שְׁנֵאמַר, וַיִּאֲפוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגֹת מִצּוֹת כִּי לֹא חִמֵץ כִּי גֵרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם:

מְרוֹר זֶה שֶׁאֵנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁמְרָרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. שְׁנֵאמַר, וַיִּמְרָרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחִמְרוֹ

וּבְלַבְנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֵת כָּל עֲבֹדְתֶם אֲשֶׁר עָבְדוּ בְהֵם בְּפָרֶךְ :
בְּכָל דֹּר וְדֹר חִיב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם.
שֶׁנֶּאֱמַר, וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעָבוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי
מִמִּצְרַיִם. לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּלֶבֶד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא אִף אוֹתֵנוּ
גָּאֵל עִמָּהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר, וְאוֹתֵנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הִבִּיא אוֹתֵנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבוֹתֵינוּ :

לְפִיכֵךְ אֲנַחֲנוּ חִיבִים לְהוֹדוֹת לְהִלָּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדָּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה
וּלְקַלֵּס לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֵת כָּל הַנִּסִּים הָאֵלֹהִים. הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת
לְחֵרוֹת, מִיַּגְוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֲבָל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹל, וּמִשְׁעִבּוֹד
לְגֵאֲלָה, וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה הַלְלוּיָהּ :

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה. הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה : יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבוֹרָךְ.
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : מִמְזִרְחַ שְׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. מְהִלָּל שֵׁם יְהוָה : רָם עַל כָּל
גּוֹיִם יְהוָה. עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ : מִי כִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהִי לְשָׁבֶת :
הַמְּשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ : מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל. מַאֲשֵׁפֹת יָרִים אֲבִיוֹן :
לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים. עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ : מוֹשִׁיבֵי עֶקֶרֶת הַבַּיִת. אִם הַבָּנִים
שִׁמְחָה. הַלְלוּיָהּ :

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לוֹעִז : הִיָּתָה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ
יִשְׂרָאֵל מִמְשָׁלוֹתָיו : הֵיִם רָאָה וַיִּנָּס. הִירָדוֹן יִסֹּב לְאַחֹר : הַהָרִים רָקְדוּ
כְּאֵילִים. גְּבַעוֹת כְּבָנֵי צֹאן : מָה לָךְ הֵיִם כִּי תִנוּס. הִירָדוֹן תִּסֹּב לְאַחֹר :
הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים. גְּבַעוֹת כְּבָנֵי צֹאן : מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלֵי אָרֶץ. מִלִּפְנֵי
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב : הַהִפְכִי הַצּוֹר אֲגָם מַיִם. חִלְמִישׁ לְמַעֲיָנוּ מַיִם :

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ
מִמִּצְרַיִם, וְהִגִּיעָנוּ הַלְלִילָה הַזֶּה לְאַכֵּל בּוֹ מִצָּה וּמְרוֹר. כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ יִגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלְרִגְגָלִים אַחֲרַיִם הַבָּאִים לְקַרְאֲתֵנוּ
לְשִׁלוֹם, שִׁמְחִים בְּבָנֵינוּ עִירֶךְ, וְשֹׁשֵׁיִם בְּעֲבוֹדְתֶךָ, וְנֹאכֵל שֵׁם מִן הַזִּבְחִים

וּמִן הַפִּסְחִים (בְּמוֹצָיִשׁ אֹמְרִים: מִן הַפִּסְחִים וּמִן הַזִּבְחִים) אֲשֶׁר יִגִּיעַ
דָּמָם עַל קִיר מִזְבֵּחַךְ לְרִצּוֹן וְנוֹדָה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלַּתְנוּ וְעַל פְּדוּת
נַפְשֵׁנוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה גֹּאֲלֵי יִשְׂרָאֵל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
נְטִילַת יָדַיִם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
אֲכִילַת מַצָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
אֲכִילַת מְרוֹר:

זָכֹר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלָּל. כֵּן עָשָׂה הִלָּל. בְּזִמְנוֹ שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה כּוֹרֵךְ
פֶּסַח מַצָּה וּמְרוֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד לְקַיָּם מָה שֶׁנֶּאֱמַר עַל מִצּוֹת וּמְרוֹרִים
יֵאכְלֵהוּ:

...ברכת המזון...

שִׁפּוֹךְ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא
קָרְאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נֹהוּי הַשָּׁמַיִם: שִׁפְךָ עֲלֵיהֶם זַעֲמֶךָ וְחָרוֹן אַפְּךָ
יִשִּׁיגֵם: תִּרְדְּדוּף בְּאֵף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַיִם יְהוָה: